

Johan Arvid Erikssons Liv & Leverne

© Copyright Gun & Roland Fredriksson

Arvid Eriksson 1909 - 1991

En biografi skriven av Arvid 1984.

Jag ska rita ner några rader om mitt liv och leverne.

Barndommen

Jag föddes den 8 november 1909, det var inget särskilt med det. Jag åt och skrek som alla ungar.

Vid 3 års ålder råkade jag ut för en olycka. Jag föll från en gunga in i ett berg. Jag kom med vänstra benet först, senorna i foten trycktes uppåt, fotens ställning var inte normal.

Det blev färd till sjukhuset, jag var på Lasarettet i 3 år men jag blev aldrig bra, foten blev mindre, benet kortare.

Vänstra benet växte saktare än det högra, jag blev låghalt för livet.

Skoltiden

Nu har första världskriget börjat och jag börjar skolan, den var inte som nu, då fick man gå, jag hade 5 km till skolan, den låg intill Jonsbergs Kyrka, där fick jag de första lärospånen. Det var hårda tider, man hade med sig en brödbit och lite mjölk i en flaska till skola, de klagar på maten i skolorna idag, men de har inte bättre vett.

Det var svårt för många då det inte fanns något arbete. Det var även svårt att få tag i livsmedel under kriget. Jag bodde nära sjön, så far ordnade alltid lite fisk och någon fågel så vi led ingen nöd. Vi var tre syskon men behövde aldrig lägga oss hungriga.

Jag minns andra året i skolan, det var två bröder, deras far var Ladugårdskarl vid Jonsbergs gård, de kom till skolan en morgon i slutet av november, det var ganska kallt och nysnö, de kom barfota till skolan. Fröken frågade efter skor men de hade inga. Fröken frågade vad de hade på sig hemma, de svarade:

- Då är vi i ladugården där är det varmt.

Fröken köpte både skor och strumpor till grabbarna.

Efter 2 år i småskolan fick man börja i storskolan som det hette på den tiden. För min del blev det en närmare väg, skolan hette *Dröstorp*. (1984 var det en Taxi station).

Där blev det ombyte av lärare så ofta så man knappt kände igen dem.

Först var det en fröken Sundelin, hon var högröstad, men inte så farligt, henne hade vi i en termin.

Sedan kom en vikarierande pensionär, den beryktade *Karlkvist*, han var känd för att dela ut stryk efter noter, men hade nog tappat modet. Han bara skrek när han blev jättearg. En gång körde han ut oss hela klassen, det var det ingen som hade något emot.

När vintern var gången fick vi en ny pensionerad lärare, hans namn var *Jonsson*, han var mycket bra. Det var inte svårt för honom att få ordning på klassen. Han var styv (duktig) på att lära, han var lugn och behövde bara titta ut över salen för att alla skulle fatta vad det var frågan om.

Sista två åren av min skoltid hade vi en lärare vid namn *Georg Bodin*, (Han blev senare lärare i Arkösund).

Jag tyckte skolan var rolig, jag hade lätt för att lära, en läxa lärde jag mig på en liten stund. Men det var synd åt några som hade det svårt med läsning och stavning. Men då var det ingen som slutade skolan än att dom både kunde läsa och skriva. I vår moderna tid är det ju en hel del som inte kan det.

Sedan var det något som hette Fortsättningskolan. Där gick jag i ett år i.

Sen blev det inte mer för min del.

Jag hann i alla fall lära mig enkel bokföring, alltid något.

Sedan måste jag börja arbeta, det var vanligt på den tiden. Vanliga arbetare hade inget överflöd på den tiden.

Minnen från 1924 – 1940-talet

Samma år som jag gick och läste fram, som det hette, var jag hos en bonde och arbetade, det var att göra, vad man kunde och det fanns alltid arbete. Vi var många (44 stycket) som konfirmerades i Jonsberg det året. Prästen hette *Nordmark*, det var en snäll farbror. Det var en minnesvärd dag, sen var leken slut.

På hösten 1924 kom jag till *Klovöja*, till en fiskare som hette *Stenberg*.

Till att börja med var det strömmingsfiske. Han hade en liten öppen båt, jag minns att vi gick med den från *Klovöja* till *Viboskären*, det var ingen kort resa.

Det fanns inte gummikläder då som nu, man var lika stel som en torr abborre när man kom fram. Värst var det om fötterna, läderstövlarna blev våta sen frös de då blev värmen dålig, men höst och vinter gick och man överlevde i alla fall. Det var ungefär likadant för alla i skärgården.

På sommaren blev det bättre, då blev det fjällfiske och jakt.

Jag var ute på fågeljakt en morgon, det var dåligt med fågel. Jag gick upp på holmen ett tag, då fick jag se ett djur, det liknade en hund men jag tyckte det såg konstigt ut. Då kom jag att tänka på att jag sett utterskin. Jag hade inte sett en levande utter. Djuret bar sig konstigt åt, den simmade över en liten pöl och kom åt mig håll, då hade jag ställt mig på knä och när det kom närmare lade jag an (sköt jag), det blev en riktig fullträff. Gissa att det var en stolt jägare som rodde hem då.

Stenberg "tanade" skinnet (tar bort skinnet från djuret och ser till att allt kött försvinner från skinnet) och gjorde det fint. Jag fick mer för utterskinnet än vad jag hade i lön på två månader.

Men en ny höst kom och jag flyttade i land och kom till en bonde som var granne med mitt föräldrahem. Det var ett bra ställe att arbeta på. Jag har alltid varit intresserad av hästar. Här

fick jag ett par fina hästar att sköta. Lönen var 25 kr i månaden plus mat och husrum, tiden var sådan.

Så gick ett år, jag flyttade till *Lindöja*, *Axel Bergström* blev min husbonde där. Det var ett omväxlade liv, mest var det fiske, men under jakttiden var det mycket gubbar där ute som skulle vara med.

Man kunde inte kalla dem för jägare men de hade fina bössor. *Bergström* själv var en mycket fin skytt, men de andra var kvicka med supen. Det var mera liv på *Lindöja* på den tiden.

Men jag ville ha mera betalt så efter midsommar flyttade jag i land till en bonde vars son skulle göra rekryten. Det gick mot skördetider, mera jobb, mera lön. Fyra draghästar, två unghästar hade jag att sköta. Jag fick börja halv fem på morgonen, det var jobbigt men roligt på samma gång. Det var en bonde som det var ordning på. Det fanns inga dåliga redskap där, allting var tipp topp.

Arvid till häst.

Jag blev varnad av bonden för ett sto som var ganska arg. Första dagen jag var inne i stallet så fick jag mig en tankeställare. Men jag var inte rädd av mig och vi blev snart goda vänner. Med en sockerbit då och då så blev det bra.

På hösten en dag åkte bonden till staden, jag var ute och plöjde, hade tre hästar för plogen. Men Pärla (så var namnet på den arga hästen) stod inne. Grabben som var ladugårdskarl fick order att han skulle göra ett par stora björkriskvastar, men han fick inte vara i stallet, för Pärla var alltid orolig när någon outsider var i närheten. Men när bonden har åkt gick grabben in i stallet och började med sina kvastar med påföljd att Pärla börjar skrapa med framhovarna och stampade. Då tänkte han att det går nog att skrämma henne, så han klev fram och skrek till, med påföljd att hon slår bakut snett mot honom. Hon kom med ett ben över spiltbalken och blev hängande över den. Han sprang in till frun och sa som det var. Hon tog tag i en cykel och åkte ut till mig. Men då var där en gubbe som lagar "seldon" (selar), han sa att det klarar jag men frun sa att Pärla gör av med honom om hon kommer lös, men han sade att det inte var någon fara. De stack iväg till stallet. Frun sa, tag av grimman ifall hon ramlar, med en hink havre under näsan på henne fick de av grimman. Sen skulle mannen Ville lyfta benet över balken men Pärla lyfte svansen och vattnade honom. Då gick de efter en såg och kapade ner en plank i taget. När det var en plank kvar lyfte Pärla över foten, vände sig om och högg Ville i huvudet, mössan tog emot men hål blev det. Sedan vände Pärla till baken, slog bakut,

men hovarna gick över Ville. Han kröp i hop i det tomma spilthörnet. Frun var i fodergården, hon tog en hink havre och tömde i krubban, då sprang Pärla fram och började äta. Då kom Ville ut.

När jag kom hem var bonden hemma, han talade om hur det hade varit. Han sade till mig att binda pärla kort imorgon bitti när jag ryktar och akta dig noga för nu är hon farlig. Sedan bad han att jag inte skulle skratta åt Ville när vi åt på kvällen, han tvättade sig inte. Han var både skitig och blodig. Men jag blev så full i skratt så jag måste ut. Ville sa några ord då men dem lämpar sig inte i tryck.

Jag glömde binda Pärla på morgonen, kom inte ihåg det förrän efter rykten, men jag kan tala om att Pärla och jag var alltid vänner.

När plöjningen för hösten var klart, då klarade de sig själva, då var jag flyttfärdig igen.

På vintern var jag hemma ett tag och högg i skogen. Man hade ju en hel krona för en meter ved, "det var kosing det".

Sedan kom jag till *Jonsberg* Prästgård där stannade jag i nästan ett år. Bonden och jag passade inte i hop.

Jag skulle köra en ångmaskin till ett sågverk. Jag fick order att jag skulle åka till smeden och sätta broddar och byta "kilkakar" på hästarna jag skulle ha. Då sa jag att det går väl att göra hemma. Det har ingen mer än smeden gjort på Flora sa bonden. Flora var ett sto med häftigt humör, de andra var rädda för henne.

När jag åt frukost bad jag dottern om ett par skorpor och några sockerbitar. Hon frågade vad jag skulle ha dem till, hon anade något så hon bad att jag skulle akta mig men jag låste stalldörren, tog fram en skopall och allt jag behövde. Jag pratade med Flora tog upp en framfot och började. Allt gick bra, en skorpa och en sockerbit och nästa fot. Det tog inte en timme att klara båda "kammparna". Vid kaffet på förmiddagen sa bonden:

-Har du inte åkt till smeden ännu.

Nej sa jag och inte tänker jag göra det heller. Men det är is på vägarna, de måste vara skarpa sa bonden. De är skarpa svarade jag, det vill jag se sade han. Vi gick till stallet, han tittade men vågade inte lyfta en fot på Flora.

Då sa jag: - Lyft på foten.

Då sa han: - Det aktar jag mig noga för.

En häst har gott minne, är någon elak mot den kan de få tillbaka det.

Vi skulle köra i skogen, jag hade ett ungt sto, bonden hade en av de äldre "kammparna", sedan hade vi en man som var med som lastare.

Vi skulle hålla räkning på hur många meter vi körde ut. Jag hade hjälp med första lasset, sedan såg jag aldrig till lastaren mer. När det blev kväll skulle det räknas vad vi kört ut. Jag ledde med tre meter ved ensam. De andra var två och hade 14 meter och jag 17 meter.

Sedan fick jag köra ensam i skogen. Efter en tid sade jag upp mig och flyttade.

Efter några dagars ledighet kom jag till en gård i *Häradshammar*, där var jag i ett år. Jag har aldrig åkt häst så fort som jag gjorde där. I en liten släde åkte jag en mil på 17 minuter. Hästen kunde springa hur mycket som helst.

När jag kom dit var hästen så rädd för bilar, så jag fick en varning för att köra den "enbet" på vägarna. När jag varit där skulle ja till *Östra Ny Kvarn* och mala.

Min husbonde var en fru som var änka. Hon bad att jag inte skulle ta Nåbel, hästen hette så, men jag var säker på att det skulle gå bra. Det bar iväg, när jag kom förbi *Häradshammars* gamla mejeri, kom vägskrapan, det var ju ett trevligt möte, tänkte jag, nu får vi se. Det gick sakta steg för steg, men jag bara pratar med Nåbel går det bra, tänkte jag. Det är inte farligt. När vi kom nära stannade skrapan men med motorn igång, vi kom förbi utan att något hände. Då stannade jag, då kom *Olle* som körde skrapan och talade om han hade mött dem med den hästen förr, De skulle slå honom förbi skrapan med påföljd att det kunde bära iväg över diken och ut på åkern. Hästen var rädd för stryk, det var det hela.

Efter en tid var Nåbel inte rädd för något. Frun sa en gång att hon aldrig skulle åka efter Nåbel, men hon var med och första bilen vi mötte ville hon gå av men jag sa att hon kunde vara lugn. Hon sade sedan att hon knappt trodde sina ögon när Nåbel knappt tittade på bilen. Men ett år är gånget, jag längtar ut mot kusten och flyttar hem.

Det året var vägbygget på gång, det började närma sig Arkösund. Jag fick börja hos en bonde och köra vid vägen. Dom själva hade göra med vårsådden. Nå väl, jag fick en häst, jag skulle köra från stenkrossen, jag kom dit innan de startat. Då kom basen där och sa:

- Den där hästen har de varit två gånger med förut, men de har aldrig kommit fram när krossen är igång.

Den har vänt med kusken och skenat. Då förstod jag varför drängen log så vänligt när jag åkte iväg.

När krossen startade skulle jag köra fram till bryggan. Det gick men bara en fot i taget, men fram kom jag och fick mitt lass. Efter tre lass gick det fint, då kom basen och sa:

- Nu förstår jag varför du kom fram, du bara pratar med hästen. Drängen han svor och slog. Det var piskan märren var rädd för inte krossen.

När jag kom hem på kvällen frågade bonden hur det hade gått, det har gått bra sade jag.

Då sade bonden: - Jag trodde nog det skulle ordna sig bara du fick hand om tömmarna. Erik, drängen hette så, har försökt två gånger men misslyckats.

Erik blev så arg, att han sade upp sig och flyttade en månad senare. Då ville *Pärsson* att jag skulle ta platsen och stanna där. Jag var inte så pigg på det, men till slut blev det så. Det var min sista plats som bonddräng. Jag fick 50 kr i månaden, mycket pengar på den tiden. Det var mycket arbetslöshet och jobb med dåligt betalt. Jag var där i sex år.

1936 blev jag tillfrågad om jag ville ta körkort. *Pärsson* sa: - Jag köper en bil om du tar körkort.

Samma år tog jag körkort. 1937 tog jag trafikort.

En höstdag under en tröskning råkade en grabb på gården ramla ned från en körbana i "halmblåsaren" på logbotten, remmen till blåsaren slogs av. Jag hörde smällen och slog ifrån maskinen och sprang in på logen. Pojken satt fast, jag fick dra vingarna bakåt för att få loss honom. Det var hemska minuter, ena benet var sargat. Den lilla stöveln låg i "halmdösen". Pojen var omkring 4 år, jag fick ut honom, någon sprang efter en filt och jag efter bilnycklarna, sedan bar det iväg mot Söderköping.

Vägarna var inte som nu, men jag minns ännu att jag hade gasen i botten och stöd för hela foten bitvis. 45 minuter efter olyckan var han på väg in på operation. Pojkens mor och far var med in.

Jag åkte ner till Rådhusorget för att få lite kaffe, men flickan tittade så skrämt på mig. När jag tog av mig hatten såg jag varför. Jag hade blod både på händer och ansikte. Jag förklarade hur det var. Då fick jag tvätta mig, sen fick jag kaffe, det smakade bra.

På sjukhuset försökte dom lappa ihop benet men det gick inte. De fick amputera det efter tre dagar.

Det var en taxistation i Arkösund. Ägaren blev skadad i ett knä. Han och *Pärsson* gjorde upp att när han var sjuk skulle jag köra, när det var några längre resor. Det blev både kortare och längre resor ibland. Värst var det till Stockholm den första gången men med lite tur så gick allt bra. Många klagar på vägarna nu förtiden, men då skulle dom varit med på den tiden. Då var det inget grus på isgatorna, inte gick det några snöplogar flera gånger om dagen, man fick ta en skovel med sig. När man kört fast fick man skotta sig loss sedan åkte man igen.

Men livet på gården går sin jämna gång. Man skulle plöja, så och skörda.

En gång var jag och slog grönfoder åt korna. De fick det vid mjölkningen på kvällen. Det var åska, det gick en högspänningsledning 300 meter därifrån. Jag hade häst och vagn med mig, jag såg blixten slå ner i ledningen och vidare över ett gärde och rakt mot hästen. Jag kastade lien och hoppar upp på vagnen just som hästen stack. Jag fick tag i tömmen, det bar i väg en bit sedan blev det stopp. Det gick inte att få hästen ur fläcken. Jag fick spanna ifrån vagnen och lade armarna om halsen och pratade. Tillslut kom vi i gång. Det blev en chock men vi var annars oskadda och knallade hem till stallet. Jag böt häst och stack iväg efter fodret. Mjölkningen blev försenad på grund av åskan. Jag tittade på klockan, den hade stannat. Jag tänkte, fjädern har väl gått av, men jag fick förklaringen av urmakaren. Åskan slog ner i klockan fast jag inte kände något. Han visade mig, hela fjädern var ihop smält till en liten kula.

Dagarna före jul (jag är ej säker på året), kom gamla *Pärsson* (dom bodde på övre våningen på gården), han bad mig lova honom en sak. Jag sade: - Om jag kan.

Jag vet att du kan svarade han.

Sedan talade han om vad saken gällde. Han bad att jag skulle skjutsa honom med hästarna som varit hans, när han "slöt sina dagar".

Jag sa: - Vem vet när det blir.

Då fick jag till svar att det blir snart.

De gamla åkte till en dotter över helgen och där en tid efter jul blev farbror *Pärson* sjuk och slutade sina dagar. Samma natt var farbror utanför mitt fönster och tog adjö. I drömmen såg jag honom hur tydligt som helst.

När jag gick till stallet på morgonen så tänkte jag en hel del, men jag sa inget. Vid frukosten kom frun och talade om att han hade slutat sina dagar. Jag sa aldrig att jag visste det. Han fick sin önskan uppfylld, jag körde honom till Gravkapellet i *Jonsbergs kyrka* med hästarna som han bad om.

Dagarna före Påsk 1939 dog min far. Han hade varit sjuk en längre tid, det var en utarbetad kropp. Han var född 28 januari 1851. Han blev tidigt fader och moderlös. Han växte upp på ett berg under Lönö. Han var aldrig sjuk, hade aldrig varit hos en läkare i hela sitt liv. Han arbetade i skogen och hos bönderna.

Liljeberg på 1930-talet

Det som nu är mitt hem (*Liljeberg*) köpte han 1906.

Jag minns att vi tröskade på en gård, den som bar säck klagade att det var tungt att bära, då sade far: - Du som är ung och frisk skall väl orka. (Vi tröskade ärtor och det var väl ca 120 kg

i en säck.) "Försök själv" sa grabben. Då sa far: Efter det att vi varit inne och druckit kaffe så kan jag väl ta en säck också. Han tog en och gick in på Magasinet, men då blev han tyst, han var då 75 år.

1938 slutade jag som bonddräng och flyttade hem till mor (hon var mycket yngre än far). Min bror var hemma vid vissa tillfällen. Han arbetade med rörläggning på olika håll.

Jag var tröskverkets skötare i November och December.

Så blev det 1939 då kom kriget på tal igen, och jag kom till *Lindöja* igen. *Axel Bergström* var sjuk, benen bar honom inte. Hans fru bad att jag skulle komma tillbaka. Nu var det liv på ön.

Ön blev luftbevakningsstation. Jag var befriad från militärtjänst men nu ville de ha reda på mig igen. Jag åkte in till "påseende". Kaptenen frågade vad jag kunde. Jag kunde inte mycket sa jag. Men ni kan köra bil sa han. Det har jag nog glömt sa jag.

Då sade kaptenen: - Nej min vän, det går inte, jag har fått in papper på att du har kör- och trafik kort med god omdömesförmåga. Om det blir mobilisering måste du komma, då du får order. Men så blev det ej.

Nu sa *Axel Renström* att vi skulle göra fjällfiske. Då höll han med båtar och redskap. Jag fiskade, sedan delade vi lika, jag gick med på det. Jag slet både dag och natt. Det gick bra, vi var nöjda båda två. Det var inte svårt att få hjälp utav pojkarna på förläggningen, när de hade frivakt. Dom var inte vana vid sjön, men det ordnade sig snart.

Fisket gick bra, det var inte så mycket båtar då som nu. Tidvis var det ransonering på bränsle till båtar.

Det var ju stora vatten att fiska på, man behövde inte vara på samma ställe så ofta. Fisken den hann samla sig. Det fanns platser som jag kunde våga sätt hundra kronor på att jag skulle få en gädda på första kastet med blänke. Det går inte nu med den båttrafik det är, det stör för mycket.

Det största antal gäddor jag fick på en gång var 56 stycken på 3,5 timmar. Den första timmen fick jag bara två, men sedan gick de mot land, då blev det hugg.

Nu är vi snart framme vid 40-talet. Det blev omväxlande, utom på kyla och snö, för det fattades inte då.

Arvid fick sin Linnéa 1942

Bland alla händelser så gifte jag mig 1942, men då var det Midsommarafton.

Jag skall tala om en episod bland alla andra från *Lindöja*. Vi var två drängar. Jag var hos den äldre och *Olle*, min kamrat hos den yngre *Bergström*. Vi skulle på fest en söndag.

Det var inte så nära, det var 3 mil att cykla till festplatsen. Det var sent innan vi började hemfärden. Man skulle ju dansa och prata med flickor och det ena med det andra. Nåväl, när vi kom till sjön, så var det ju en bit kvar. Nu hade vi tur, det var västlig bris. Upp med seglet, så bar det iväg. Jag seglade. Olle lade sig på mitten för att sova. Han hade huvudet på "lovart"(vindsidan) kant, men vid *Ekskåren* måste jag lägga om kurs och segel. Olles huvud kom på läsidan med påföljd att hatten for i sjön. Inga vackra ord hördes men vi lyckades att få upp hatten.

När vi kom in på kammaren var klockan 6 på morgonen. Jag hann byta kläder, Olle stod och drog på sig byxorna när dom knappade i väggen och frågade om vi var vakna. Olle talade om att vi var det.

Vi skulle till skogsvaktaren och "kärra" ved, vi for med motorbåt och färja. Vi skulle lasta 10 meter i färjan först. Bergströmmarna skulle till *Hästhö båtvarv* med den lasten. Sedan hade vi 15 meter kvar att "kärra" ner till stranden. Vi jobbade för allt vi var värda. När klockan var kvart över två var vi klara. Då var vi helt slut, vi lade oss för att sova, Vi vaknade inte förrän halv 7.

Då var vi hungriga. Vi hade inte ätit en bit sen på morgonen innan vi for i väg. Men nu smakade det bra. När vi ätit och pratat en stund, började vi ro hemåt. Klockan 8 var vi hemma på *Lindöja* igen. Den natten sov vi ovaggade.

Några minnen från 40-talets vintrar.

Liljeberg som det såg ut på 1980-talet.

Liljeberg 1984.

Några år då det var kallt och mycket is långt ut i havet. Men nu några minnen från "nätdragningen" under isen.

Dagen efter Trettondagen var isen bärig för körning med häst. Vi började vid *Uggelskär* på *Korsöfjärden*. Det var bra på isen men korta dagar. Det var mörkt 2 timmar innan man kom hem. Det var omväxlande. Tredje dagen var det en hel del nysnö och dåligt väglag. Vi hade 48 lådor strömning och var halvvägs hem, då vi fick order, dom tog inte emot strömningen förrän nästa dag. Vi fick gå tillbaka och "snöa" lådorna. Det fick inte frysa ihop. Det som sades då passar inte i skrift. Vi var två som fick den äran, men halv 9 på kvällen var vi hemma.

Vi drog på *Korsöfjärden* en vecka, sedan fick vi flytta till *Vattenholmsfjärden*, där var det djupare vatten och bättre fiske. Men där var det "kravis" (tät och seg ismassa som i strida vattendrag bildar beläggning på stenar o.d.) i mot land. Det var över en meter tjock is. Nöjet blev inte på vår sida innan vi fick ordning på varpet (fiskeredskap). Men det fiskade bra, det var ju tur i oturen. När vi dragit där ett par veckor fick vi flytta till *stora Benö*. Där blev vi stationerade under 40-talets vintrar. Men när vi flyttade till *Benö* slutade en del av grabbarna, det blev för lång väg dit tyckte de. Men det kom snart nya mannar. Jag tror nog det var lika bra som "teater" när de började. Nu är det ju inte alla som vet hur det går till vid "isnot" (ett slags fiske).

Notfiske

Noten sänktes i "nersätta". Den fördes med hjälp av granslanor till "yttre hornen" och vidare från vak till vak. Till slut drogs den ihop till en påse i "örbrunnen"

Vi kan börja med det så kallade "råbrän" 20 meter långa don, skall ner i "nersätan" där också "noten" dras under isen. "Rån" fördes ut till något som kallades "horn" där vändes "rån" mot det land. Där "noten" skall tas upp vid yttre "horn" drages "noten" åt två håll, från "nersäten" sedan en lina är fäst vid "rån", den tas upp vid var tredje vak. Där skall två noten dras fram till vissa märken på linan. Vi var 6 man, två råförare, 4 dragare.

När de nya skulle börja frågade de, hur de skulle få fast "tramporna", men det ordande sig. Värre var det när de skulle börja dra. De provade med att gå på alla fyra "trampklorna", men de kunde inte rubba "noten". Men efter mycket gymnastiska övningar så lyckades det. Jag är inte säker men jag tror 1941-1942 var den värsta vintern i fråga om kyla. Vi fick väcka hela "varpet" varenda morgon, men då var väglaget på isen bra, bara lite snö. Vi fick upp till 100 lådor strömming och över en del dagar. Det var bönder ifrån land som körde i land fångsten till *Sandbryggan*. Men kylan tilltog och med den isen. Det provades ut en väg som stakades. Nu skulle fiskeriföreningens bilar köra fångsten ifrån de yttre "notlagen". De körde med 6 "tonnes" bilar. När de körde ut vid *Sandbryggan* ekade det i isen ut till Benö.

Grabbarna var tillfrågade om de ville köra så långt på isen, vi frågade vad de tyckte. De trodde inte att det var så långt, men det var 11 km. De tyckte bättre med fast mark under hjulen. De sade att det lät som åsksmällar både före och efter bilen, men allt gick bra. De körde i en vecka, men sedan ville de inte fortsätta köra. De tyckte det var för otrevligt, så

lång isväg. Ingen begärde att de skulle fortsätta när de inte ville. Det fanns ju vissa risker fast isen var 75 cm.

Arvid är röksugen.

Men när snön en gång var borta, såg vägen där bilarna kört, ut som ett snyggt spindelnät. Det var millioner sprickor hela vägen. Det var ju ingen fara men det visade vilket oerhört tryck det var efter bilhjulen. Men det här fick vi se långt efter.

Det blev mer snö och kyla. Nu blev det värre att få köra, det var för långt och för kallt. För min del blev det ganska långa dagar. Jag fick åka till *Gränsö*, därifrån skulle jag ha häst från *Elis Johansson*. Han var vid *Vattenholmsnot* och hade häst med sig. Nu skulle jag ha den andra "kampan" med och köra från *Bensö*. Först körde jag till *Gränsö* efter häst och hösäck. Han var ju tvungen att ha mat medan han väntade, plus filter.

Det var i början av mars månad, jag minns en hel vecka då det var 30 till 33 grader varje morgon när man startade från *Gränsö* mot *Lindöja*. Som tur var det nästan lugnt varje morgon samt klart solsken. På dagarna gick temperaturen upp till -18 grader, då kändes det skönt i solen. Men vilket jobb att "väcka" is på långa "varpp" varenda morgon.

Man måste ju ha varma kläder, man blev svett, man plockade av sig en hel del. På den tiden fanns inga bodar att gå in i, utan man fick försöka komma i lä medan man drack kaffe. Smörgåsarna var ofta halvt frusna, men man tålde visst det mesta på den tiden.

När det var klart vid "noten", var det att "tassta" och börja färden mot *Sandbryggan*. Körarna väntade alltid på varan. Vi delade alltid upp lasten så vi fick lika.

Det var tungt väglag i två veckor, sen blev det lite bättre. Nu var det snö och -20 grader. Vi hade svarta hästar men när vi kom i land var dom vita av svett och kyla. Jag fick bästa hästen, jag skulle ju köra först. Jag minns så väl när vi hade tunga last, jag hade några sockerbitar i fickan, vi blev goda vänner. När vi har kört en del av vägen, behövde jag bara fråga, är du trött Prins (det var hans namn), han stannade då ögonaböj, då fick han en sockerbit.

När man lastat av och lastat på tomlådor, då ställdes färden mot *Gränsö*. När vi kom dit och fick Prins under tak, då var det att spänna fast skidorna och staka hemåt. Då var klockan omkring sju på kvällen. Det hände att det blev senare ibland, det berodde mycket på väder och väglag.

Jag vet när det var en pinande nordan, man fick titta på dem som gick och drog, med näsan mot vinden, så att inte ansiktena började bli vita på dem. Men det blev bättre. Sista veckan i mars blev isen bar. Det gick att åka spark, vi slutade att köra. Det blev åkare från *Jonsberg* gård som körde. De körde med parhästar och upp till 200 lådor på en last, när det blev så mycket på två "noter".

Sen var det daglön, vi hade 10 kronor om dagen. När vi kom in i april ville de att vi skulle "dra två varp" om dagen. Då ville vi ha hälften av fångsten i andra draget så gick det bra. Vi fick besked morgonen efter. Vårt förslag blev ej godkänt, vi blev bjudna tre kronor för ett "omdrag". Då var det en i laget som svarade att vi har ångrat oss, vi vill ha 10 kronor och halva fångsten i "omdrag", sen blev det aldrig mer tal om den saken. Vi slutade den 20 april, då var den vintern slut. Den hade varit lång och hård.

Men det blev flera, jag kan inte säga säkert årtal, men snövintrar utan like och blåst jämt. Snön rök jämt. Det enda var att åka skidor. Bönderna hjälpte till med lådlasten mitt ute på isen. Årtalet var nog 1947. Priset har stigit till 15 kronor om dagen, men vilka dagar. Det var två bröder, de hade fyra km till *Sandbryggan* och en mil på isen till *Benö*. De började vid sextiden på morgonen med cykel först, om vägen var plogad, sedan med skidor. När vi åkte i rad fick vi åka nära varandra, annars rök spåret igen.

Det var med fula tankar, när man spände på sig skidorna på morgonen, med "kylsår" på fötterna, var man ganska försiktig i början. Men dagarna försvann, det gick mot våren och denna vinter också. Snön försvann, det blev ganska bra på isen den sista tiden.

Det fanns ju till och med roliga stunder. Vi hade en reserv några dagar, då en av laget var sjuk. Den där extra var pigg på att bära hem "mat strömming". Vi undrade om han skulle lagra till sommaren, det svarade han inte på. Men sista dagen han arbetade, så passade vi på ett tillfälle att ordna "förning" åt honom. Han hade en liten säck, den plockade vi i en massa "simpor, stenlakar och närs" (fisksorter). Nog fick han god lukt med sig hem.

Vid *Lindöja* har det inte dragits "not" efter 1947, mer än vid några få tillfällen.

Det var hårda tider och dagar. Men jag tror att det finns många som det skulle vara väldigt nyttigt för att göra ett ordentligt dagsverke, men då sjukskrev man sig nog.

Arbetare med en daglön på 2-3 kronor.

1944 köpte jag min första motorbåt, 26 fot lång med "tändkulemotor". Man skulle fiska strömning. Fjällfisket vid *Lindöja* tog slut i mitten på 40-talet. När gamla *Bergström* gick bort, då försvann en stor epok i *Lindöjas* historia.

Arvids båt

Jag minns när den gamla lagts i kistan, då kom sonhustrun ut och frågade om jag ville komma in ett tag. Då frågade hon om jag kunde läsa en bön. Jag läste en sista "fader vår", innan han fördes till gravkapellet. Jag var med på jordfästningen, men jag var inte bjuden på kalaset, där var det finare folk.

Sedan arrenderade jag fiskevatten av *Lindström*, Norr på *Gränsö* och vid *Skallö*. Det var inte så stora vatten, men lite fisk fick jag. Även fågel jagade jag. En höst var det gott om "knipor" och "vigg". Jag sköt 400 den hösten. På senhösten var jag tröskverkskötare, det var mera betalt att vara bas. På vintern var det skogshuggning.

Från 1949 till 1956 körde jag och sålde fisk från min bil. Fick man fisk själv blev det bra, men jag fick köpa en del. Jag körde tre dagar i veckan. Det blev långa dagar på vår fisket när man tog "skötarna" vid två tider. När man kört linjen var man belåten.

1956-1957 var jag vaktmästare på de Stadsanställdas Semesterhem, en ö som heter *Björkö*. *Linnéa*, min fru, var också med där. Då hade jag en man som skötte fiskförsäljningen åt mig. Vaktmästare på *Björkö* var ett omväxlande och trevligt jobb. Det stod i pappren att man skulle göra allt för gästernas trevnad. Vi gjorde så gott vi kunde. Det var många trevliga familjer där. I en stor sal som kallades för "ettan" brukade vi samlas en del kvällar för att dricka kaffe och sjunga. Ibland spelade jag lite dragspel då dansades det lite. Sedan var det utflykter med båt. Det fanns en sparbössa ombord där de fick lägga i avgiften. Till *Nävekvärn* var det många som ville likaså till *Sankt Anna*, *Djursö* med flera vackra andra platser.

Det var många gäster på en säsong, ca 70 familjer. Det blev många resor. Men när folk talade om hur roligt de hade, blev det avundsjuka inom styrelsen. En dag kom kassören och sa till att vi inte fick dansa och resorna skulle begränsas. Det passade så bra, vi dansade just den kvällen, en familj hade avskedsfest, de skulle resa dagen efter. Kassören var inte riktigt nykter när han kom, han blev med på festen. Jag vet inte vad för rapport han gav, men dagen efter kom ombudsmannen, arg som ett bi och frågade om inte kassören varit och sagt hur det skulle vara.

Jag svarade: - Ja han var med på "ettan" här i går kväll.

Efter mycket hit och dit hänvisade jag till mina papper. Då begärde han redovisning av båt kassan. Han trodde inte att de hade betalt för resorna. Dagen efter gick vi igenom kassan. När det var klart var det tyst en stund, sedan sade ombudsmannen: - Så mycket har det inte varit på en hel säsong. Nu är det bara för en halv säsong, det var närmare 2000 kronor. Det blev inte fler obehag för min del.

Fast man fick räkna med långa dagar ibland, men det gjorde inte mig något, bara alla var nöjda.

Jag glömde en sak från 1940-talet. Jag köpte en stor båt maj månad 1947, den var 33 fot lång och 20 hästars tungviktsmotor. "Skans" för över en mycket god sjöbåt. Jag fick prova den när jag var efter den. En son till den gamle ägaren var med, vi gick till *Oskarshamn* första dagen. Vi gick ifrån *Härviken* på morgonen. Det blåste 17 sekundmeter Nord Ost. På *Hanöbukten* blåste det ganska ojämnt. Vi gick upp i lä på *Utklippans fyr* och fikade, det smakade fint med kaffe då. Vi låg i *Oskarshamn* över natten. Dagen efter gick vi hem till *Arkösund*.

I februari och mars 1948 låg vi vid *Häradsskär* och fiskade. Det var många båtar där men dåligt med strömming. Den hade försvunnit nästan från hela kusten. Mitt ute på havet fick man lite, men det blev långa resor. Efter två år sålde jag mina båda större båtar. Priset på båtar hade stigit, så för mig gick det bra.

1950, 1960 & 1970 - talet

Nu går vi åter till år 1957. Det var sista året på *Björkö*. På hösten var det åter tröskning och sedan timmerhuggning. 1957 slutade jag med fisket vid *Gränsö*. Dom ville ha så högt arvode så det lönade sig inte att ha det kvar. Jag fiskade en hel del strömming.

På våren 1958 hade jag bara en mindre båt kvar, så det gick bra. När vår fisket var över fanns diverse arbeten på olika håll. Som mest var det skogsarbeten samt skördearbeten.

I början på 60-talet började jag hos *Lambert Andersson* med vägbygge. Först på *Sandskogen*, en häradsallmanning. Sedan bar det iväg till *Lönö*, där skulle det bli en stor fritidsbebyggelse. Där var mycket jobb, vi grävde diken och lade upp vägbankar. Det var långa sträckor åt olika håll.

Vi körde ner grävmaskiner i sankmark ibland. Vi hade då ett svårt jobb att komma loss. När vägarna började bli framkomliga började vi gräva grund för många villor. Vi var där nästan ett halvår.

Sedan bar det i väg till *Allbano Handelsträdgård* i Norrköping. Där hade jag ett fint jobb en månad. Sedan var jag mellan *Östra Husby* och *Skenäs*, där gjorde vi en ny väg ca två kilometer. Sedan till samhället i *Östra Husby*, där var det mycket jobb. Där var grundgrävningar till villor samt ett stort avlopp, två meter djupt. Vi lade dit rör också.

På hösten 1963 började jag på *Marviken*. Först arbetade jag hos Skånska Cement under byggnationen. Det var olika arbetsmoment, för min del var det mycket läggning av avloppsledningar. Där var roliga stunder. Där fanns "Verkare" och "Ingenjörer" som nog läst så pass att det gick runt i huvudet på dom. En dag när jag lade en ledning kom jag till en förgrening. Jag gick in till kontoret och sa till om grenrör. Jag hade sagt till förut om dem, men fick till svar att de hade tagit hem två, men de var stulna. Men sade "Verkaren" det går ändå. Gör hål i ena röret och träd in det andra däri. Det går inte sa jag. Två rör av samma tum går inte i varandra. Jag började göra hål på ett rör samt hugga ut "läppar" på teröret, tills det passade. Då kom han och tittade.

Då sa han: - Det går så också.

Sedan gick han till ett lag som lade rör, jag gick också dit. Det var rör med "fläns" de lade.

Då sade han till mig: - Det där blir ju bra.

Då sade jag: - Men dom lägger dom bak och fram.

Det rinner väl lika bra ändå sa han.

Då sade jag: - Bara det inte kommer kontrollanter, då blir det nog inte bra.

"Verkaren" sa inget, men gick tillbaka till gubbarna, stod och tittade lite, så sa han: - Rören är felvända.

Då reste sig en vid namn *Pärsson*, på sig och tittade, så sa han: - Jag visst fan, Vi får plocka upp dem och använda hela ledningar.

Ett stycke ifrån satte de dit ringar i en brunn. Dom höll på länge och "Verkaren" stod där och pekade och viftade med armarna. Till slut kom en av gubbarna bort till mig och bad. Du som kan lite om rör, kan du följa med och titta på vad det är för fel. Jag följde med.

Jag sa när vi kom dit: - Ser ni inte vad det är för fel.

"Verkaren" sa: - Det måste vara fel på ringarna.

Nej sa jag det är fel på er, sa jag Ni har vänt ringarna upp och ner, ni har ju grävmaskin, lyft upp dem och vänd på dem, så får ni på "kuppen i fallsen ovanpå" som det ska vara. Basen sa inte ett ord, han gick sin väg. De gjorde som jag sa, på 45 minuter var det klart. Vad dom sa om basen var inte bra rekommendationer.

En annan rolig sak som hände var att det skulle byggas en stor matsal vid stationsområdet. Vi skulle gräva en grund till den. På ena änden gick berg nästan i ytan, där blev det ju fast mark. Men åt andra hållet var marken mjuk, men det var mycket tjäle. Vi sade att vi måste gräva djupt och lägga en bädd att ställa rören på. Kåken skulle endast vara under tiden stationen byggdes. Nej vi fick inte gräva ner pallning, det tog för lång tid. Det var bråttom. Vi hackade undan lite is och tjäle, sedan på med lite grus.

Vi sade att ena gaveln skulle sjunka när tjälen släppte. Men de lärde visste bättre. Nå väl våren kom, då var bygget klart, men en vacker dag sjönk halva kåken som påföljd. Taket gick av, golvet förstördes. Nu blev det pallning. Det gick åt två lass timmer innan allt var klart. Det som sades var inga vackra ord om lärda "sprättar".

Men det blev mer roligt. Matsalen låg nära en vik av sjön. När det var högvatten gick det upp vatten på slätten intill kåken. Nu var det ju uppgrävt inunder. Det skulle dras elledningar under golvet. Den dagen hade sjön mycket högt vattenstånd. Det gick åt sjöstövlar för att kunna vara under golvet.

Då kom en ingenjör som sade: - Gräv upp en stor grop två meter djup, sätt dit en stor pump, så är det snart torrt.

Då sade jag: - När sjön går ut blir det snart torrt.

Då sade han: - Det där begriper inte du.

Det sattes ner en stor pump, den öste vatten i tre dagar, men nivån var oförändrad. Då tog de bort pumpen. På fjärde dagen började sjön gå ut. På fem dagar var det normalt vattenstånd, då var det torrt under golvet. Jag kunde inte låta bli att fråga ingenjören vad det berodde på att vattnet sjönk, efter sen pumparna blev borttagna. Han svarade mig inte. Lite praktik är nog bra att blanda upp lärdomen med tror jag.

När värsta byggnationen var över och det blev det permitteringar. Då fick jag börja vid Vattenfall. Jag började som hissförare. Det var upp och ner, det var 16 våningar i stationen. 400 rum med reaktorer under byggnation. Invändigt var det mycket material som togs upp med hissen (maxlast var 1200kg). Jag var hissförare i två år, sedan var den mesta av byggnationen klar.

Sedan var jag på olika jobb i ett år. Därefter blev jag tillfrågad om jag ville bli båtförare vid ett fiskelabb. Det var provtagningar både på fisk och på vatten, på stora områden. Jag tog jobbet,

Där var mycket att göra, men intressant. Under en viss tid varje år var det fiske med nät, en del var småmaskiga, en del stormaskiga. Det var utmärkta platser för varje nät som lades i. Fisken räknades varje gång och räknades efter varje nät. Dessa var numrerade. Det togs även en del prover. Allt skulle protokollföras. För varje nät som lades i var det 11 protokoll.

Vi var två på ett labb, under vissa tider var vi tre man.

Höst och vår fiskade vi med stora djupnät, fyra slingor med olika maskstorlek som vi själva monterade ihop. Det var fem olika platser mellan *Kungshamn* och *Oxelesund*, en gång varje vecka. Ibland låg vi kvar över natten där ute.

Vattentemperaturen vid ytan och vid botten togs vid varje nätilägg och protokollfördes.

Mycket prover på fisk togs, både små och stora. 200 "likprover" togs varje höst.

Varje vecka skulle rapport inlämnas på fisk och vattentemperatur.

Sedan var det provtagning av vatten och siktdjup i vattnet. En dag i veckan började vi utanför intaget till stationen och sista i kanalen till Norrköpings hamn. Det var två och tre vattenprover vid varje plats, det var 10 platser på resan till *Norrköping*. *Harsjö* var yttersta punkten.

Det togs temperatur och vattenprov på ytan och botten. Alla platser var numrerade. Vattenprovet tömdes i små flaskor, vilka märktes med nummer. Siktdjupet togs på varje plats. Siktdjupet togs med en stor vid rund skiva. Normalt såg man den på 8 -10 meters djup. Första året jag började var det 20 cm siktdjup i leden in mot *Händelö*. Då var det inga reningsverk, men efter fem år var det en helt annan sikt. Då såg man vad reningsverken hade åstadkommit.

Arvid var röksugen även senare i livet.

När alla prover var tagna på resan fick man gå till en brygga vid *Djurön*, där kom en bil och hämtade alla vattenprover för analys.

Det var intressant men var vädret dåligt blev det långa dagar. Andra provtagningar samma vecka började mot *Gränsö* sedan norr om *Benö* vidare mot *Marö* sedan mot *Fläskö*. Det var 10 provpunkter på samma tagningar samt tre strömprov på ytan och på sex meters djup. Jag minns en resa mot *Norrköping*, det blev hård sydlig kuling, roderkättingen brast. Grabben som var med tordes inte följa med på hemresan. Jag hade telefon ombord. Jag anropade *Marviken*, de åkte ut med bil till *Djurön* och de hade en man med sig. När jag kom i land med proverna vid *Djurön* lagade jag kättingen så gott det gick. *Bertil Ottosson* var med i bilen så den andra grabben fick gå iland. Resan hem gick bra, men man fick köra sakta ibland. På vintrarna var jag mycket ensam på labb. Fiske och vattenprovning upphörde vid isläggningsen. Utom några enstaka prov som togs på närmare håll.

Men mätning av is samt vilken slags is det var, det många mätningar under vinterperioden. Det skulle också protokollföras.

Det var även provtagning av sjöbotten, både på lera och på växter. Mot syd var vi ner till *Kråkelund* samt åt norr var vi om *Oxelesund* och tog prover.

Till jobbet hörde också att montera en massa konstiga fiskeredskap. Vi hade en specialist på fiske som kom till oss ibland. Vi skulle göra en grej som vi skulle ta löjor i. Han ville att jag skulle göra en ritning till dem.

Men jag sade: - Det kan jag inte, men jag kan göra om en ålryssja med en mycket finmaskig slinga om struten, så kan du få så mycket gli du vill.

Han skrattade och sa: - Det duger inte, utan gör som jag säger så blir det bra.

En grabb som hette *Håkan* var med, vi gjorde som den lärde sa, 600 kr kostade materialet, sen var det en massa jobb också.

Jag sa till *Håkan* när vi satte i eländet i sjön: - Inte ett gli får vi i detta.

Det skulle tas en mängd gli för analys, för att se om dom tagit skada av varmvattnet som gick ut i vassviken, varifrån proverna skulle tas.

Basen kom och skulle se fångsten, det blev noll.

Han sa: -Då gör du som du ville, får vi se.

Nåväl jag satt ut min specialryssja i vassen, det blev resultat.

Då såg han att jag stod och småskrattade. Då frågade han om jag skrattade åt honom. Nej inte direkt, men jag tänkte på att de som förstår minst skall ha mest betalt.

Först såg han arg ut men sen skrattade han och sa: - Du har mer rätt än du tror.

Ja, det var många roliga stunder också. Jag var kvar till jag fyllde 67 år, sen blev det pension. Det har varit mycket arbete från det man slutade skolan till 1976. Men det har varit blandat med nöje också.

Pensionärstiden

Sen jag blev pensionär har vi rest en hel del min fru och jag. Ibland har vi åkt en i taget. Nu (1984) är vi med i Jonsbergs pensionärsförening. *Linnéa*, min fru är reseledare i föreningen. Jag är studieorganisateur. Många klagar på att de inget har att göra på äldre dar, men vill de så finns det mycket att vara med på. Självt tycker jag att det är roligt att resa.

Jag har varit i Holland och sett blommorna. Jag har legat på Hotell Lapplandia en sommarvecka, det ligger mellan *Kiruna* och *Narvik*. Det var sol 23 timmar om dygnet, det var jättefint.

Jag läste tyska en gång i tiden, då var vi i Wien, mina drömmars stad, på studieresa. Det var en upplevelse. Se hur det var i den delen av världen. Det vackraste var musiken, den kunde man lyssna på.

För två år sedan var vi i Norge i en vecka. Förra året var vi i Finland, låg på ett hotell i *Tammerfors*, där var vi bland annat och såg ner från skidbacken i Latti.

I juni i år (1984) skall vi åka till Österrike, hoppas det blir fint.

Arvid med sitt dragspel.

När vi är ute på långresor (PRO-resor) brukar jag ta med dragspelet, så brukar vi sjunga en bit ibland. Jag har till och med spelat med på "Viking sång", på en resa mellan *Helsingfors* och *Stockholm*.

I dag har vi varit på hobby, i går var vi till staden (*Norrköping*) på 60-års kaffe. Jag satt och tänkte, när jag körde genom staden, tänk vad staden har växt, på 65 år. Första gången jag var där var jag tio år. Till i början på 30-talet var förändringen inte så stor men efter kriget har det gott med en enorm fart. Det är inte mycket som är sig likt som det var i min barndom.

Det är nästan lika stor förändring på landsbygden, fast åt andra hållet. Då var det folk på varje gård. Alla hade kor och hästar. Det var en levande landsbygd, med välskötta åkrar och hagar. Nu har en bonde 10 gårdar. Han kan inte sköta dem ensam. Någon hjälp lönar det sig inte att ha.

Men att jorden missköts, diken omkring åkrar finns inte, det tar för mycket tid om vattnet går över åkern det är "begvingens fel". Men att en bonde som har mellan 75-100 tunland öppen

åker, jobbar i stan hela året utom när han sår, skördar och giftsprutar det är inte bra. Om de sköts ordentligt får han inget bidrag.

Det finns ingen mer än godsägaren som får både skördebidrag och barnbidrag. Deras fruar jobbar på ålderdomshem eller som hemhjälp, det skulle vara i lag förbjudet tycker jag. När det finns så många som behöver arbete.

Jag ska inte klaga, tack vare ATP. Striden gick åt rätt håll. Med ATP och pension så har man det bra om hälsa står sig.

Jag minns mycket väl hur det var för de gamla när jag var barn. Hemma led vi aldrig någon nöd, det var inte rikt men lite mat fanns det alltid.

Från fattigstuga som det hette på den tiden, brukade det komma en tant och en farbror hem till oss. De kom inte på samma gång men med jämna mellanrum. De fick alltid ett mål mat när de kom, sen fick de stanna över natten. När de fått lite mat på morgonen fick de en kaka bröd, några sockerbitar och lite kaffe i en påse. Jag tror knappast jag sett en människa bli så glad som de gamla var när de vandrade iväg.

Farbror hette *Bergman*. På vintern brukade han ha en kälke med, som han vilade på ibland. En vinterdag var han på vandring över isen mot *Nävekvarn*. Han blev trött då, ute på isen. Han satte sig på sin kälke för att vila och där somnade han. Han vaknade aldrig mer, det var kallt och han frös ihjäl på Bråvikens is.

Jag minns väl hur det såg ut där de gamla var instuvade. Om man talar om det idag, är det ingen som tror att det var så. Men jag kan tala om att Albert Engstöms beskrivning av fattigstugan inte bara var sagor, de gamla var inget värda. När de inte orkade arbeta hade de inget människovärde kvar. Nu är det fina hem för de gamla och det är de värda. Många har arbetat hårt för brödbiten i hela sitt liv och så länge de orkade.

Här kommer mera om våra resor:

Vi har åkt norrut i 12 år. 18 mil nord väst om *Östersund* till en plats som heter *Sandviken* vid sjön *Torröjen*. Där brukade vi vara i ca 10 dagar varje sommar. Där är en mycket storslagen natur, med snötäckta fjälltoppar på ena sidan sjön och gröna sluttningar på den andra sidan. När solen skiner och sjön är lugn, speglar sig fjällens vita toppar i vattnet. Det är mycket vackert. Sjön är stor, över två närmare tre mil lång. Den sträcker sig upp mot norska sidan. Sjön är ganska fiskrik. Vi brukar fiska harr, röding och öring när vi är där.

När man kommer dit märker man att man kommit lite utanför hetsen. Det de inte hinner med ena dagen får vara till dagen efter. De har så långt till allting så de behöver inte ha bråttom. De har tre mil till affären. De får post två dagar i veckan. Där får de inte glömma snus och kaffe när dom handlar.

Sonen där vi bor skulle på dans en kväll. Det är inte så långt sa han, bara 14 mil. De är vana vid långa avstånd.

När vi åker dit brukar vi åka hemifrån vid två tiden på natten, då är det skönt att köra, ingen biltrafik att tala om. Vi rastar en liten stund, ibland med lite fika. Vi brukar komma till *Östersund* omkring klockan 15 på eftermiddagen. Det är 76 mil hemifrån, med flera städer och samhällen med fartbegränsningar, så det tar sin tid.

Linnéa har en kusin i *Östersund*. Vi brukar stanna där ett tag innan vi åker mot *Sandviken*. Vi har även åkt på den omtalade *Blåsjövägen* samt över *Stekenjock*. Något som är vackert där uppe i norr så är det *Hanndötsfallet* när solen skiner, då kommer alla regnbågens färger fram över fallet. Norrland har en storslagen natur en intensiv men kort sommar.

Det här är några minnen ur mitt liv. Det har blivit stora förändringar från 1909 till 1984.